ประโยค ๑ - ๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

แปล โดยพยัญชนะ

๑. สาวตฺถิวาสิโน หิ เทฺว กุลปุตฺตา สหายกา วิหารํ คนฺตฺวา สตฺถุ ธมฺมเทสนํ สุตฺวา กาเม ปหาย สตฺถุ สาสเน อุรํ ทตฺวา ปพฺพชิตฺวา ปญฺจ วสฺสานิ อาจริยุปชฺฌายานํ สนฺติเก วสิตฺวา สตฺถารํ อุปสงฺกมิตฺวา สาสเน ธุรํ ปุจฺฉิตฺวา วิปสฺสนาธุรญฺจ คนฺถธุรญฺจ วิตฺถารโต สุตฺวา เอโก ตาว “อหํ ภนฺเต มหลฺลกกาเล ปพฺพชิโต น สกฺขิสฺสามิ คนฺถธุรํ ปูเรตุํ, วิปสฺสนาธุรํ ปน ปูเรสฺสามีติ ยาว อรหตฺตา วิปสฺสนํ กถาเปตฺวา ฆเฏนฺโต วายมนฺโต สห ปฏิสมฺภิทาหิ อรหตฺตํ ปาปุณิ ฯ อิตโร ปน “อหํ คนฺถธุรํ ปูเรสฺสามีติ อนุกฺกเมน เตปิฏกํ พุทฺธวจนํ อุคฺคณฺหิตฺวา คตคตฏฺฐาเน ธมฺมํ กเถติ, สรภญฺญํ ภณติ ปญฺจนฺนํ ภิกฺขุสตานํ ธมฺมํ วาเจนฺโต วิจรติ, อฏฺฐารสนฺนํ มหาคณานํ อาจริโย อโหสิ ฯ ภิกฺขู สตฺถุ สนฺติเก กมฺมฏฺฐานํ คเหตฺวา อิตรสฺส เถรสฺส วสนฏฺฐานํ คนฺตฺวา ตสฺโสวาเท ฐตฺวา อรหตฺตํ ปตฺวา เถรํ วนฺทิตฺวา “สตฺถารํ ทฏฺฐุกามมฺหาติ วทนฺติ ฯ เถโร “คจฺฉถ อาวุโส, มม วจเนน สตฺถารํ วนฺทิตฺวา อสีติมหาเถเร วนฺทถ, สหายกตฺเถรัปิ เม ‘อมฺหากํ อาจริโย ตุมฺเห วนฺทตีติ วเทถาติ เปเสสิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. เต วิหารๆ คนฺตฺวา สตฺถารญฺเจว อสีติมหาเถเร จ วนฺทิตฺวา คนฺถิกตฺเถรสฺส สนฺติกๆ คนฺตฺวา “ภนฺเต อมฺหากๆ อาจริโย ตุมฺเห วนฺทตีติ วทนฺติ ฯ อิตเรน จ “โก นาเมโสติ วุตฺเต, “ตุมฺหากๆ สหายกภิกฺขุ ภนฺเตติ วทนฺติ ฯ เอวๆ เถเร ปุนปฺปุนๆ สาสนๆ ปหิณนฺเต, โส ภิกฺขุ โถกๆ กาลๆ สหิตฺวา อปรภาเค สหิตุๆ อสกฺโกนฺโต, “อมฺหากๆ อาจริโย ตุมฺเห วนฺทตีติ วุตฺเต, “โก เอโสติ วตฺวา, “ตุมฺหากๆ สหายกภิกฺขุ ภนฺเตติ วุตฺเต, “กึ ปน ตุมฺเหหิ ตสฺส สนฺติเก อุคฺคหิตๆ: กึ ทีฆนิกายาทีสุ อญฺญตโร นิกาโย, กึ ตีสุ ปิฏเกสุ เอกๆ ปิฏกนฺติ วตฺวา, “จตุปฺปทิกๆปิ คาถๆ น ชานาติ, ปัสฺสูลๆ คเหตฺวา ปพฺพชิตกาเลเยว อรญฺญๆ ปวิฏฺโฐ, พหู วต อนฺเตวาสิเก ลภิ, ตสฺส อาคตกาเล มยา ปญฺหๆ ปุจฺฉิตุๆ วฏฺฏตีติ จินฺเตสิ ฯ อปรภาเค เถโร สตฺถารๆ ทฏฺฐุๆ อาคโต, สหายกตฺเถรสฺส สนฺติเก ปตฺตจีวรๆ ฐเปตฺวา คนฺตฺวา สตฺถารญฺเจว อสีติมหาเถเร จ วนฺทิตฺวา สหายกตฺเถรสฺส วสนฏฺฐานๆ ปจฺจาคมิ ฯ อถสฺส โส วตฺตๆ กาเรตฺวา สมปฺปมาณๆ อาสนๆ คเหตฺวา “ปญฺหๆ ปุจฺฉิสฺสามีติ นิสีทิ ฯ ตสฺมึ ขเณ สตฺถา “เอส เอวรูปๆ มม ปุตฺตๆ วิเหเจตฺวา นิรเย นิพฺพตฺเตยฺยาติ ตสฺมึ อนุกมฺปาย วิหารจาริกๆ จรนฺโต วิย เตสๆ นิสินฺนฏฺฐานๆ คนฺตฺวา ปญฺญตฺเต พุทฺธาสเน นิสีทิ ฯ ตตฺถ ตตฺถ นิสีทนฺตา หิ ภิกฺขู พุทฺธาสนๆ ปญฺญาเปตฺวา ว นิสีทนฺติ ฯ เตน สตฺถา ปกติปญฺญตฺเตเยว อาสเน นิสีทิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ดังจะกล่าวโดยพิสดาร อ.กุลบุตร ท. สอง ผู้อยู่ในพระนครชื่อว่าสาวัตถีโดยปกติ เป็นสหายกัน เป็น ไปแล้ว สู่วิหาร ฟังแล้ว ซึ่งพระธรรมเทศนาของพระศาสดา ละแล้ว ซึ่งกาม ท. บวชถวายแล้ว ซึ่งอก ในพระศาสนาของพระศาสดา อยู่แล้ว ในสำนัก ของพระอาจารย์และพระอุปัชฌาย์ ท. สิ้นปี ท. ห้า เข้าไปเฝ้าแล้ว ซึ่งพระศาสดา ทูลถามแล้ว ซึ่งธุระ ในพระศาสนาฟังแล้ว ซึ่งวิปัสสนาธุระด้วย ซึ่งคันถธุระด้วย โดยพิสดาร อ.ภิกษุ รูปหนึ่งกราบทูลแล้ว ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.ข้าพระองค์ บวชแล้ว ในกาล แห่งตนเป็นคนแก่ จักไม่อาจ เพื่ออันยังคันถธุระให้เต็ม แต่ว่า อ.ข้าพระองค์ยังวิปัสสนาธุระ จักให้เต็ม ดังนี้ก่อน ยังพระศาสดา ให้ตรัสบอกแล้วซึ่งวิปัสสนา เพียงไร แต่ความเป็นแห่งพระอรหันต์ พากเพียรอยู่ พยายามอยู่บรรลุแล้ว ซึ่งความเป็นแห่งพระอรหันต์ กับ ด้วยปฏิสัมภิทา ท. ฯ ส่วนว่าอ.ภิกษุ นอกนี้ คิดแล้ว ว่า อ.เรา ยังคันถธุระ จักให้เต็ม ดังนี้ เรียนแล้วซึ่งพระพุทธพจน์ คือ ซึ่งหมวดแห่งปิฎกสาม โดยลำดับ ย่อมกล่าว ซึ่งธรรมย่อมสวด สวดด้วยเสียง ในที่ แห่งตน ทั้งไปแล้วทั้งไปแล้ว ย่อมเที่ยวบอกอยู่ซึ่งธรรม แก่ร้อยแห่งภิกษุ ท. ห้า เป็นอาจารย์ของคณะใหญ่ ท. สิบแปดได้เป็นแล้ว ฯ อ.ภิกษุ ท. เรียนแล้ว ซึ่งพระกัมมัฏฐาน ในสำนัก ของพระศาสดาไปแล้ว สู่ที่เป็นที่อยู่ แห่งพระเถระนอกนี้ ตั้งอยู่แล้ว ในโอวาท ของพระเถระนั้น บรรลุแล้ว ซึ่งความเป็นแห่งพระอรหันต์ ไหว้แล้ว ซึ่งพระเถระ ย่อมกล่าวว่า อ.กระผม ท. เป็นผู้ใคร่เพื่ออันเห็น ซึ่งพระศาสดา ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ อ.พระเถระ ส่งไปแล้ว ด้วยคำว่า ดูก่อนท่านผู้มีอายุ อ.ท่าน ท. จงไป อ.ท่าน ท.

ถวายบังคมแล้ว ซึ่งพระศาสดา จงไหว้ ซึ่งพระเถระผู้ใหญ่แปดสิบ ท. ตามคำของเรา, อ.ท่าน ท. จงกล่าวว่า อ.อาจารย์ ของกระผม ท. ย่อมไหว้ ซึ่งท่าน ดังนี้ แม้กะพระเถระผู้เป็นสหาย ของเรา ดังนี้ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ภิกษุเหล่านั้นไปสู่วิหาร ถวายบังคมพระบรมศาสดาและนมัสการพระอสีติมหาเถระแล้วไปสู่สำนักพระคันถิกเถระ เรียนว่า ใต้เท้าขอรับ ท่านอาจารย์ของพวกกระผมนมัสการถึงใต้เท้า ฯ ก็เมื่อพระคันถิกเถระนอกนี้ถามว่า อาจารย์ของพวกท่านนั่นชื่อว่าเป็นใคร ภิกษุเหล่านั้นเรียนว่า เป็นภิกษุผู้สหายของใต้เท้าขอรับ ฯ เมื่อพระเถระ(วิปัสสกภิกษุ)ส่งข่าวเยี่ยมอย่างนี้เรื่อย ๆ อยู่ ภิกษุคันถิกเถระนั้นอดทนอยู่ได้สิ้นกาลเล็กน้อย ภายหลังไม่สามารถจะอดทนอยู่ได้ เมื่อพวกอาคันตุกภิกษุเรียนว่า ท่านอาจารย์ของพวกกระผมนมัสการใต้เท้า ดังนี้แล้วจึงกล่าวว่า อาจารย์ของพวกท่านนั่นเป็นใคร ฯ เมื่อภิกษุทั้งหลายเรียนว่า เป็นภิกษุผู้สหายของใต้เท้าขอรับ จึงกล่าวว่า ก็อะไรเล่าที่พวกท่านเรียนในสำนักของภิกษุนั้น บรรดานิกายมีทีฆนิกายเป็นต้นนิกายใดนิกายหนึ่งหรือ หรือว่าบรรดาปิฎก ๓ ปิฎกหนึ่งหรือ ที่พวกท่านได้เรียนแล้ว ดังนี้แล้วคิดว่า สหายของเราย่อมไม่รู้จักคาถาแม้ประกอบด้วย ๔ บท ถือบังสุกุลเข้าป่าแต่ในคราวบวชแล้วอย่างเดียวยังได้อันเตวาสิกมากมายหนอในกาลที่เธอมาเราควรถามปัญหาดู ฯ ในกาลต่อมาพระเถระ(วิปัสสกภิกษุ)ได้มาเฝ้าพระบรมศาสดา เก็บบาตรจีวรไว้ในสำนักพระเถระผู้สหายแล้วไปถวายบังคมพระบรมศาสดา และนมัสการพระอสีติมหาเถระแล้วก็กลับมาที่อยู่ของพระเถระผู้สหาย ฯ ลำดับนั้น พระคันถิกเถระนั้นให้ภิกษุทั้งหลายทำวัตรแก่ท่านแล้วถือเอาอาสนะที่เสมอกันนั่งแล้วด้วยตั้งใจว่า จักถามปัญหา ฯ ขณะนั้น พระบรมศาสดาทรงทราบว่า คันถิกภิกษุนี้เบียดเบียนบุตรของเราผู้มีรูปเห็นปานนี้แล้วพึงเกิดในนรก ด้วยทรงเอ็นดูในเธอจึงทรงทำประหนึ่ง

เสด็จเที่ยวจาริกไปในวิหาร เสด็จถึงสถานที่เธอทั้ง ๒ นั่งแล้วประทับนั่งเหนือพุทธอาสน์ที่เธอจัดไว้ ฯ แท้จริง ภิกษุทั้งหลายเมื่อจะนั่งในที่นั้นๆ จัดพุทธอาสน์ก่อนแล้วจึงนั่ง ฯ เพราะเหตุนั้น พระบรมศาสดาจึงประทับนั่งเหนืออาสนะที่จัดไว้โดยปกตินั่นแล ฯ

พระราชปริยัติสุธี ปิยาจาโร วัดธรรมามูล จ.ชัยนาท แปล
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.